

Andrejs ĒRGLIS

DIEVINIET DR. HAUSU BEZ MANIS

MEDICĪNAS PROFESORS,
LATVIJAS KARDIOLOĢIJAS
CENTRA VADĪTĀJS,
PASAULES LĪMEŅA
KARDIOLOĢIJAS
ZVAIGZNE ANDREJS
ĒRGLIS KATRU DIENU
VEIC UNIKĀLAS
OPERĀCIJAS, KAS
ROBEŽOJAS AR
ŠĶIETAMI NEIESPĒJAMO.
UN TAS NAV VISS –
VĒL PASNIEDZĒJA UN
ZINĀTNISKAIS DARBS,
ĢIMENE, DĒLI, MAZBĒRNI,
SPORTS UN PAT LAIKS
DRAUGIEM. KĀ VIŅŠ
TO VISU PASPĒJ?

BŪT NE PĀRĀK PAREIZAM

Neplānoju kļūt par ārstu, kaut gan man kā leģendārā profesora Paula Stradiņa mazdēlam tas it kā pat pienāktos. Nebiju teicamnieks, drīzāk otrādi, skolotāju acīs biju huligāniskajai bohēmai piederīgs – mūsu ģimene draudzējās ar māksliniekiem, mūziķiem, aktieriem. Man padevās zīmēšana, domāju iet uz arhitektiem. Vēl sapņoju par to, kā taisīšu filmas...

Mamma ir ārste, strādā joprojām, tēvs bija ķīmiķis. Vecāki agri apprecējās, un vecmāmiņa, mamma, ar šo faktu bija ļoti neapmierināta. Labi viņu saprotu, pats nepriecājos, kad jaunākais dēls agri precējās.

Tēvs strādāja vairākās darbavietās, lai nodrošinātu ģimeni. Ļoti mīlēja manu vecāko māsu, bet es viņam to nepārmetu – tas ir saprotams, ka tēvam ar meitu vienmēr būs īpašas attiecības. Diemžēl viņš aizgāja ļoti jauns, 38 gados, man vēl nebija

astoņpadsmit. Arī savus vectētiņus neesmu saticis. Žēl, ka tā.

Apbrīnoju mammas raksturu – viņa vienmēr cenšas visiem palīdzēt. Ne vienmēr tas viņai nācis par labu, bet šis fakts nav spējis viņu apstādināt. Mamma nekad neierobežoja manu brīvību, nenoteica, ar ko draudzēties, bet ar ko labāk ne. Tieši otrādi – viņa teica, ka pārāk pareizi cilvēki ir aizdomīgi. Tā es faktiski izaugu uz ielas. Uzskatu, ka man paveicās – dzīvoju ties ārpus mājas, iemācījosi saprast visdažādākos cilvēkus.

Vēl bērnībā mamma man uzdāvināja grāmatu *Meistars un Margarita*. Tajā viņa bija pasvītrojusi frāzi: "Gļēvulība ir pats lielākais grēks." Viņa redzēja manī ārstu, bet nekad par to nerunāja.

Manu lēmumu iet medicīnā veicināja radnieks Uldis Kalniņš, jauns dakteris, kas bija aizrāvis ar kardioloģiju, sportu un angļu valodu. Mēs sadraudzējāmies, un es iestājos mediķos.

AUDZINĀŠANAI IR NOZĪME

Dakteris var būt *nepareizs*, dīvains, pat savādnieks, bet viņam jābūt inteliģentam un labi audzinātam. Medicīnā ārkārtīgi svarīga ir savstarpējā cieņa un subordinācija – lai padotie precīzi izpildītu vadošā speciālista rīkojumus un visi darbotos kā komanda. Šī sistēma gan ir mainīga. Ja es atnāku uz laboratoriju, tur neesmu ne profesors, ne klīnikas vadītājs, bet gan viens no operējošajiem ārstiem, un tā man arī jāuzvedas. Labi pazīstu starptautisko medicīņu sabiedrību, zinu talantīgus ārstus, kurus šī sabiedrība nepieņem un neciena. Esmu jautājis – kāpēc? “Viņš nav

NEBIJU TEICAMNIEKS, DRĪZĀK OTRĀDI, SKOLOTĀJU ACĪS BIJU HULIGĀNISKAJAI BOHĒMAI PIEDERĪGS – MŪSU ĢIMENE DRAUDZĒJĀS AR MĀKSLINIEKIEM, MŪZIĶIEM, AKTIERIEM. MAN PADEVĀS ZĪMĒŠANA, DOMĀJU IET UZ ARHITEKTIEM. VĒL SAPŅOJU PAR TO, KĀ TAISIŠU FILMAS...

audzināts,” man ir atbildēts. Kad pirmo reizi braucu uz Šveici, mana vecmāmiņa teica – Andrejiņ, tu tur labāk paklusē, nerunā lieku, lai neviens nepamana, cik tu esi neaptēsts.

Pareizi teica! Laba audzināšana palīdz sadzīvot ar cilvēkiem, *aiznest* līdz viņiem savu domu un nevienu neaizvainot. Tā, lai saprastu un pieņemt. Vai vismaz, lai neiekaustītu.

Pateicoties mammai un vecmāmiņai, esmu izaudzis ja ne pavisam pareizs, tad noteikti drosmīgs un labi audzināts. Un ja kāds man saka – o, dakteris Haus... Skatieties šo seriālu bez manis.

DARBS KĀ DZĪVE

Es neatdalu – te darbs, te mana personīgā dzīve. Tas viss ir vienots. Strādāja slimnīcā strādāju kopš 1984. gada

kā medbrālis, no 1989. gada kā ārsts. 1999. gadā sāku vadīt 32. – neatliekamās kardioloģijas nodaļu, bet 2005. gadā – visu centru. Sirds ķirurģijas centru toreiz vadīja profesors Romāns Lācis. Viņš bija vecāks, ar lielāku pieredzi, bet piekrita strādāt manā vadībā, lai būtu tā vienotā komanda, kopīgs centrs. Par to esmu viņam ļoti pateicīgs.

Vairs nav tā, ka kardiologs ārstē viens pats. Ar pacientu strādā vesela komanda – ģimenes ārsts vai kopējais kardiologs, invazīvais kardiologs, kardiķirurgs, māsiņas un pārējais medicīnas personāls. Bieži vien arī neirologs un endokrinologs. Un mēs visi kopā darbojamies pacienta labā. Lai gan... strādāt komandā nav viegli, īpaši jau tik mazā valstī kā Latvija. Mums ir tikai viens centrs, šeit visas zvaigznes

un personības ir vienuviet. Parīzē, piemēram, ir 15 universitāšu – tu pabeidz rezidentūru, kļūsti par izcilu ārstu un saņem pārvaldībā vienu no daudzajām slimnīcām pašā Parīzē vai citās pilsētās. Tur katrai zvaigznei tiek sava slimnīca, bet mums te visas ģenialitātes vārās vienā podiņā. Un nav jau variantu, jāatrod tā kopējā valoda.

Nesen man pajautāja, ar ko es īsti nodarbojos darbā. Faktiski ar to arī nodarbojos – pieskatu, lai mūsu zvaigznes cita citu neapritu. Pagaidām izdodas. Un vēl es, protams, operēju. Pēc operāciju skaita mums ir viens no lielākajiem centriem Eiropā. Arī efektivitātes rādītāji mums ir vieni no labākajiem.

Jūtos laimīgs savā darbā un lūdzu Dievam, lai man būtu iespēja strādāt pēc iespējas ilgāk.

NEESMU IDEĀLS

Vēlos būt labākais tajā, ko daru, bet tajā pašā laikā saprotu, ka nekad nebūšu ideāls. Jo tas nav iespējams – šo principu pārņēmu no Salvadora Dalī. Operācijas, kuras veicu, nav tādas kā kardiķirurgiem, es neatveru krūškurvi un neturu rokās cilvēka sirdi. Invazīvie kardiologi nosaka, kuras no sirds artērijām un cik lielā mērā ir aizsērējušas, tad caur artēriju ievada sirdi zondi, ar balonu paplašina asinsvadus un ievieto tajos stentus, lai asinis cirkulētu pareizi. Kardiķirurgs pēc vairāku stundu operācijas var noslaucīt no pieres sviedrus, pat uz piecām minūtēm sajūties kā Dievs. Mums

savukārt dienā jāveic piecas sešas operācijas, pārtraukums starp tām bieži vien ir tikai desmit minūtes. Pat ja tikko paveikts izcili smalks darbs, nav laika papriecāties, uzsist sev uz pleca. Kā tenisā – tu fenomenāli atsit bumbu, bet tā jau atkal nenormālā tempā lido tev virsū. Tā ir arī invazīvajā ķirurģijā – spēle nekad nebeidzas. Un tikai, kad visas operācijas pabeigtas, var apstāties un nodomāt – šodien bija laba diena.

AUTOMĀTISMS UN PROFESIONĀLISMS

Patiesību sakot, zināmā mērā operācijas man ir kā atpūta. Te es tik ļoti koncentrējos uz to, ko daru, ka

KOPŠ JAUNĪBAS REGULĀRI SPORTOJU. SPORTS – BASKETBOLS UN TENISS – MAN ĻOTI PALĪDZ UZTURĒT VESELĪBU, TAS IR MANS RITUĀLS. ESMU PĀRLIECINĀTS, KA RITUĀLI PALĪDZ DZĪVOT UN PAT IZDZĪVOT. LAI KAS ARĪ NOTIKTU, TU ZINI, KA PIRMDIEN SEŠOS VAKARĀ SPĒLĒSI AR DRAUGIEM TENISU. TAS PALĪDZ JUSTIES MIERĪGAM UN NOTURĒTIES KAUT KĀDOS RĀMJOS.

IR KAUT
KĀDI CITI

MEHĀNISMI, KAS
REIZĒM DARBOJAS.
VAR TO SAUKT PAR
ELEKTROMAGNĒTISKO
LAUKU, ENERĢIJU,
AURU, LIKTENI. SAUC,
KĀ GRIBI, BET FAKTS
PALIEK FAKTS.
ATGRIEŽOTIES
PIE *IZBERZ GRĪDU*
PRINCIPA – LIKTENIS
IR LIKTENIS, BET
TIK UN TĀ VISS IR
JĀPĀRBAUDA,
JĀIZPĒTA, JĀIZDARA,
CIK VIEN LABI
IESPĒJAMS. UN TIKAI
TAD VAR ĻAUTIES –
LAI NOTIEK, KAM
JĀNOTIEK.

aizmirstu par visu pārējo. Viss – patīkamais un ne tik ļoti, darba lietas, politika... Tas viss paliek ārpusē. Operāciju zāle ir kā atsevišķa pasaule – operējot mēs sarunājamies, jokojamies, bet viss pārējais, tas, kas ārpus durvīm, mums neeksistē. Un operējot daudz kas jau atstrādāts līdz automātiskām kustībām – refleksiem. Iespējams, tieši tāpat arī pianists koncerta laikā dzīvo mūzikā, nevis domā, kur likt pirkstus vai kuru taustiņu nospiegt. Reizēm ir tā, ka operācija pabeigta, bet neatceros, kā – it kā viss būtu noticis pats no sevis.

RITUĀLI IZDZĪVOŠANAI

Kopš jaunības regulāri sportoju. Sports – basketbols un teniss – man ļoti palīdz uzturēt veselību, tas ir mans rituāls. Esmu pārliecināts, ka rituāli palīdz dzīvot un pat izdzīvot. Lai kas arī notiktu, tu zini, ka pirmdien sešos vakarā spēlēsi ar draugiem

tenisu. Tas palīdz justies mierīgam un noturēties kaut kādos rāmjos.

Man bija draugs ģitārists, izcili spēlēja flamenko, bija to mācījis Dienvidamerikā un Spānijā. Viņš mēdza teikt, ka mums katram jāmekā apkalpot savas šizofrēnijas. Tad lūk – rituāli palīdz disciplinēt visus mūsu *tarakānus*. Daudzi mēģina tam izmantot alkoholu, daži saka, ka palīdz. Nezinu, neesmu mēģinājis – diemžēl vai par laimi, bet šāds paradums nav savienojams ar manu darbu.

VISPIRMS IZBERZ GRĪDU!

Man mamma mācīja: “Filozofija – tas ir lieliski, bet vispirms izberz grīdu!” Mēs ar brālēnu, kurš ir augsta ranga fiziķis, bieži runājam par to, ka cilvēks ir kaut kas vairāk nekā tikai fizioloģija. Viņa sieva, pēc profesijas fiziķe, tagad pasniedz jogu, ver vaļā čakras, regulē enerģijas plūsmas...

Mana vecmāmiņa no tēva puses, filoloģe, nāca no lielas ģimenes, un viņas virs bija Otto Šmidts – labi zināms polārais pētnieks. Tad lūk, mana vecmāmiņa ar aizliegto un mistisko jogu nodarbojās jau padomju laikos. Mistiskas lietas pastāv, tas jāpieņem.

Bija gadījums – mani skolnieki, tehniski izcili sagatavoti speciālisti, ārstē sirds slimnieku. Izārstē. Bet cilvēks nevar staigāt. Kāpēc tā? Viss taču ir kārtībā. Sauc mani, es ar viņu runāju. Izrādās, pacients ir dziļā depresijā. Viņa dvēsele cieš. Un viņš nevar staigāt.

Bet reizēm gadās ļoti smags pacients, šķiet, nekā tur nebūs – bet izdzīvo! Citam izskatās, ka viss ir kārtībā, tomēr stāvoklis pasliktinās, un neko nav iespējams izdarīt.

Ir kaut kādi citi mehānismi, kas reizēm darbojas. Var to saukt par elektromagnētisko lauku, enerģiju, auru, likteni. Sauc, kā gribi, bet fakts paliek fakts. Atgriezoties pie *izberz*

 KORONAVĪRUSA LAIKS MUMS SKAIDRI PARĀDA, KA AR DIGITĀLU KOMUNIKĀCIJU NEPIETIEK. CILVĒKS IR SOCIĀLA BŪTNE, MUMS IR ĀRKĀRTĪGI BŪTISKI TIKTIES PERSONĪGI. NEVIENS VĪRUSS NEVAR MAINĪT CILVĒKA BŪTĪBU. KĀ UZSVĒRA DIVI AKADĒMIĶI – PIRMO REIZI VĒSTURĒ MĒS ZIEDOJAM EKONOMIKU CILVĒKA DZĪVĪBAS VĀRDĀ. DIEZGAN NEVEIKLI, NE VISS IZDODAS TĀ, KĀ GRIBĒTOS, BET MĒS CENŠAMIES.

grīdu principa – liktenis ir liktenis, bet tik un tā viss ir jāpārbauda, jāizpēta, jāizdara, cik vien labi iespējams. Un tikai tad var ļauties – lai notiek, kam jānotiek.

AIZBRAUKT NO VISIEM

Kad biju mazs, vecmāmiņa man lasīja priekšā grāmatu par lauveni Elsu *Dzimusi brīvībai*. Joprojām ļoti patīk šis stāsts. Man ir ļoti svarīgi justies brīvam – darbā, mājās, lēmumos. Es cienu savu un arī citu cilvēku brīvību, bet labi apzinos – mana brīvība beidzas tur, kur sākas cita cilvēka brīvība.

Cenšos dzīvot pēc principa: apsoli – izpildi, ir problēma – risini. Vēl man ir svarīgi palīdzēt, nedomājot, kas man par to būs un vai vispār būs. Varbūt nekas. Bet pilnīgi iespējams, ka atnāks veiksmē vai pat laime.

Manā dzīvē ir bijuši dažādi periodi, arī ne īpaši labi, tomēr vienmēr apzināti radu izejas, ka viss ir lieliski un vēl labāk. Reiz viena kolēģe teica: “Kāpēc vienmēr saki, ka tev viss labi? Kaut vai dažādības dēļ pasaki, ka slikti!”

Kad tiešām ir slikti, es braucu prom, tālāk no cilvēkiem, lai nevienu neredzētu. Citādi vēl ievilkšu savās problēmās visu pasauli. Pats varu

tikt ar visu galā. Protams, procesā kāds vai kaut kas var mani ietekmēt, bet, ja lēmums pieņemts, tas ir neatgriezenisks. Jāsaprot, ka ir nepatīkamas situācijas un ir PROBLĒMAS. Ja pazaudēju telefonu vai sasitu mašīnu, varu pablaūt un tad palūgt palīdzību, jo tās ir tikai nepatīkamas situācijas. Bet deviņdesmitajos gados, kad bija jāārstē pacienti, bet nebija, ar ko ārstēt, – lūk, tā bija problēma. Reizēm vienas problēmas risinājums ir citas, daudz lielākas, apzināšanās. Kā senajiem romiešiem – ja sāp galva, uzmet akmeni uz kājas, tad uzreiz galvassāpes aizmirsīsies. Protams, tas ir joks!

NEDOMĀT PAR NĀVI

Nevarētu teikt, ka esmu absolūts optimists, bet protu par tādu izlikties. Patiesībā esmu fatālists, uzskatu – kam jābūt, no tā neizbēgt. Ir kaut kas augstāks, iespējams, Dievs. To var labi just, kad skan laba mūzika vai izlasi kaut ko īpašu. Arī mazdēlu piedzimšana mirklī mainīja manu pasaules uztveri – sāku aizdomāties par nākotni. Par to, cik būtiski ir novest līdz galam iesāktās lietas.

Nedomāju, ka būtiski ir prātot par to, kas ar mums notiks pēc nāves. Visi to uzzināsim – agrāk vai vēlāk. Daudz svarīgāk ir tas, kas notiek šeit un tagad. Tā fatālā nolemība notiks neatkarīgi no tā, vai mēs par to domāsim vai nedomāsim. Jūtu, ka manas vecmāmiņas un vectētiņi ir tepat. Nekur viņi nav pazuduši. Reizēm burtiski dzirdu vecmāmiņas Ņinas balsi – pietiek gulšņāt, celies un dari! Vai arī tēva iemīļoto izteicienu – sagraut nav uzcelt.

Vēl es piedomāju par veciem cilvēkiem. Pirms desmit gadiem Latvijā vecāki par 80 gadiem bija 55 000 cilvēku, tagad jau 109 000. Man ir liels daudzums pacientu šajā vecumā. Bet vai kāds vispār domā par šo vecuma grupu? Vai viņiem der tā pati mūzika, tās pašas filmas kā mums? Tādam 85 gadus vecam cilvēkam ir vieglāk saprast sešpadsmitgadīgos, divdesmitgadīgos – viņš labāk atceras sevi jaunībā nekā apzinās tagadnē. Bet četrdesmitgadnieki tikai strādā no rīta līdz vakaram, maize jānes mājās – nav laika pievērsties tam padziļojušajam cilvēkam.

Koronavīrusa laiks mums skaidri parāda, ka ar digitālu komunikāciju nepietiek. Cilvēks ir sociāla būtne, mums ir ārkārtīgi būtiski tikties personīgi. Neviens vīruss nevar mainīt cilvēka būtību. Kā uzsvēra divi akadēmiķi – pirmo reizi vēsturē mēs ziedojam ekonomiku cilvēka dzīvības vārdā. Diezgan neveikli, ne viss izdodas tā, kā gribētos, bet mēs cenšamies.

JA MĪLI DZIMTĒNI, IEMĪLĒSI VISU PASAULI

Ģimenē mums viss ir vienkārši. Ar sievu Māru esam kopā no 17 gadu vecuma. Iepazināties skolas laikā, tad mācījāmies vienā grupā. Mana sieva arī ir ārste – dermatoloģe. Esmu pārlicināts, ka ilgstošu attiecību pamatā ir draudzība un

AR RAIMONDU PAULU
UN VIKTORŪ-LAPČENOKU

AR SIEVU MĀRU

TĀ TAS
NOTIEK –
SĀC AR SEVI, UN
TAD TIE MĪLESTĪBAS
LOKI PAPLAŠINĀS.
JA CILVĒKS NEMĪL
SEVI, SAVU ĢIMENI,
DZIMTĒNI, TAD
NAV IESPĒJAMS
MĪLĒT PASAULI.

cieņa. Mēs abi cienām otra brīvību un, nenoliedzami, tas, ka reti esmu mājās, arī palīdz. (Smaida.)

Mīlu savus dēlus un lepojos ar viņiem. Vecākais nodarbojas ar zinātnisko pētniecību, jaunākais ir ārsts. Mums vispār dzimta ir kā milzīgs ārstu klans. Mīlu savus mazdēlus, draugus, skolniekus. Mīlu Latviju – vēlos, lai visā esam labākie!

Tā tas notiek – sāk ar sevi, un tad tie mīlestības loki paplašinās. Ja cilvēks nemīl sevi, savu ģimeni, dzimteni, tad nav iespējams mīlēt pasauli. ●